

Postimees

EK(b)P Tartumaa Komitee ja Tartu Linna ning Maakonna Tõrahva Saadikute Nõukogude Täitevkomiteede häälkandjad

Nr. 43

Neljapäeval, 22. veebruaril 1945

Hind 20 kop.

Punaarmee võitude suurus

Punaarmee on ära käinud ajaloolise tee läände. Kaugele selja taha on jäänud tugevad piiräärased kindlustused, millistele sakslased olid panustanud suuri lootusi — halekuulasad „idavallid“ ja mitmesugused kõlavate nimedega kindlustusvõõndid. Ületatud on vesitõkked Visla, Narev, Pregel, Daim, Pilitza, Varta, Oder.

Hiigelsammudega on edasi liikunud Nõukogude väed.

Teostades oma ajaloolist missiooni on Punaarmee vabastanud hitlerlikest vandaalidest peaaegu kogu meie liidusoleva Poolamaa. Alles mõõdunud aastal kihutasid nõukogude armeed ägedas lahingus hitlerlased minema Poola idaosas territooriumilt. Talvisel päätungil 1945 aitasid nõukogude armeed poola rahval heisata vabaduse ja rahvusliku sõltumatusse lipp laialdasel territooriumil, mis asetseb Vislast lääne pool. Punaarmee andis poolakatele tagasi nende päälinna Varssavi ja Poola muistse päälinna Krakovi, samuti suured tööstuskeskused: Lodzi, Kattovice, Radomi, Brombergi, Kaliszi, Czestochowi, Torun'i kümnekond teisi suurlinna ja tuhandeid asulaid. Pole enam kaugel tund, mil kogu Poola territoorium puhastatakse fašistlikust roojusest.

Nõukogude relva võimas jõud ja Punaarmee sõjakunst ilmneb selles, et meie väed mitte üksnes tõrjuvad vaenlase välja ühest või teisest piirkonnast, vaid Punaarmee osad piiravad ümber ja likvideerivad saksa diviise ja hävitavad neid jätitamisel.

Käesoleva päätungil jooksul valmistas Punaarmee sakslastele kümnekond suuri ja vähemaid „kotte“. Hiigelikotid asuvad saksa väed praegu Ida-Preisimaal, kus meie armeed suruvad üha koomale rõnga saksa diviiside ümber. Nõukogude väed on juba hõivanud vähemalt viis kuudikku Ida-Preisimaa territooriumist ja ära lõiganud Ida-Preisi sakslaste väerühmituse Saksamaast.

Langes ümberpiiratud hitlerlaste garnison Thornis ja Schneidemühlis. Praegu hävitatakse sissepiiratud saksa väeosi Königsbergis, Poznanis ja Breslaus. Nõukogude tankid veerivad Ida-Preisi, Pommeri, Sileesia ja Brandenburgi väljadel.

21. jaanuaril tungis Punaarmee Saksaa-Sileesia territooriumile. Mõni päev hiljem sõostisid nõukogude väed Saksaa-Pommerisse ja seejärel ka Brandenburgi pinnale. Praegu on kogu Saksamaa idapiiri meie diviiside poolt läbi murdud ning ületatud. See on ülisuur poliitiline ja strateegiline tähtsusel fakt.

Meie väed on tunginud sügavale Saksamaa sisesse. Nõukogude suurtükid mürse-

vad Königsbergi, Oderiäärse Frankfurti ja Breslau juures. Meie jalavägi jookseb tormi saksa kindlustustele, milliseid ammust ajast peeti võidetamatuks tšeketeks Saksamaa südamesse viivatel teedel. Meie vägede poolt hõivatud Bärwalde linnast jääb Saksamaa päälinnani vaid umbes seitsekümmend kilomeetrit.

Nõukogude väed on jõudnud Oderile ja ületanud selle viimase sõjalise kaitsejoone Berliini ees. Saksa linnade tänavail samuvad lääne suunas edasitungivad nõukogude polgud. Oppelin, Hindenburg, Gleiwitz ja Liegnitz on meie vägede käes.

Saksa anastajad tahtsid valutada kogu maailma. Miljonite saksa sõdurite ja ohvitseride luud kõdunevad praegu Venemaa, Poolamaa ja Ungari väljadel. Nüüd hävitatakse hitlerlasi neetud Saksa pinnal.

Alles hiljuti langes meie võidukate vägede kätte Ungari päälinn Budapest, mis kaitses Viini lähesid. Hitlerlased panevad vastu hukkamõistetute hulmusega. Saksa väejuhatus annab välja ühe käskkirja teise järel, püüdes organiseerida kaitset idarindel ja paisates lahingusse kõik ülejäänud reservid. Punaarmee võimas päätung ähvardab hitlerliku riigi tähtsaid elulisi keskusi. Saksa diviisid kannavad ühe kaotuse teise järel. Hitleri armee on vere st tühjaks jooksmas.

Valitsusastuti evakueeritakse Berliinist. Elanikud põgenevad paanikas idapoolseist rajoonest ja püüavad varju leida lääne- ja lõunapoolseis provintside. Jättes maha rõõvitud vara, tundes hirmu õiglase kättemaksu ees, põgenevad sakslased oma rõõvipesadest. Aga nad ei pääse kättatsumise eest. Meie leiamis sõjasüüdlased ja hitlerlikud vandaalid ning rüüstajad üles kõikjal, kuhu nad ka ei poeks, olgu kas või maailma äärel!

Punaarmee sammub pinnal, mis on juba minevikuski tunda saanud vene relva tugevust. Nõukogude väed hõivasid Tannenbergi linna Ida-Preisis, mille lähistel 1410. aastal poolakate, leedulaste ja venelaste ühendatud jõud löid purustatult saksa Teutooni-ordurüütleid. Seitsmeaastase sõja ajal (1756—1763) vallutasid vene väed Gumbinenni, Insterburgi, Königsbergi ja teised Ida-Preisimaa linnad.

Nõukogude väed teostavad praegu edasitungi teis kohtades, kust sada kaheksakümmendiviisi aastat tagasi moodusid Vene poikude võidukad lipud. Kunnersdorfi asula juures (Oderiäärse Frankfurti lähedal) ja Palzig-Züllichau rajoonis toimusid ajaloolised lahingud, kus Vene väed purustasid Friedrich II ar-

meed. Vene väeosad hõivasid tollal Frankfurti Oderi ääres, Schwerini, Landsbergi, Drosseini, Kolbergi ja paljud teised linnad. Nagu teada, marssisid Vene väed 10. oktoobril 1760 Berliini.

Sangarlik Punaarmee on vene relva kuulsuse mitmekordsest ületanud. Ta on purustanud erakordselt tugevad rajakindlustused Balti merest kuni Karpaatideni. Ta saavutab oma kuulsaid võite hiigelsuures heitluses, demonstreerides kogu maailmale Nõukogude riigi suurimat sõjalist vägevust.

Me teame, et teel lõppvõidule seisavad ees raskek võitlused, kuid Punaarmee on veendunud võidus: ta lööb vaenlast halastamatult ega anna talle vähimatki hingetõmbust.

Kogu nõukogude rahvas aitab Punaarmeel purustada vaenlast. Nõukogude Liidu töötajad annavad kogu oma jõu võidu saavutamiseks, töötavad enastohverdavalt ettevõtteis ja kolhoosides, instituutides ja asutistes. Töölised, talupojad ja haritlased aitavad tagalas oma töötulemustega rindemeestel eduga purustada vaenlast. Riik varustab rinnet rikkalikult relvastusega ja leivaga — kõigega, mis on vajalik päätungiope- ratsioonide kordamiseks.

„Samuti nagu Punaarmee saavutas pikas ja raskek võitluses üks ühe vastu sõjalise võidu fašistlike vägede üle, nõnda on ka tagala töötajad saavutanud oma heitluses hitlerliku Saksamaa ja ta käsilastega majandusliku võidu vaenlase üle“ (Stalin).

Nõukogude rahvas, innustatud Punaarmee ajaloolistest võitudest, on valmis kõik andma vihatud vaenlase lõplikku purustamiseks. Punaarmee võitlejad, keda juhib geniaalne väejuht seltsimees Stalin, rajavad kartumatult ja ennastalgavalt teed läände, kandes edasi oma võidukaid lippe Saksamaa pinnal.

Läänud aastal pühitses meie rahvas Punaarmee sünnipäeva võiduka talvepäätungiolukorras. 1943/44. a. talvekampaania käigus likvideeris Punaarmee võimsa sakslaste kaitse Dnepri, saavutas hiiglavaid võite paremkalda-Ukrainas, vabastas Leningradi vaenlase blokaadist ning barbaarsest kahuritulest ja alustas hitlerlaste massilist väljakihutamist Valge-Venest.

Käesoleval aastal võtavad nõukogude võitlejad Punaarmee aastapäeva vastu võitlusis Saksamaal. Ida-Preisimaa, Sileesia, Brandenburg ja Pommeri on sõjatules, mis liigub kiiresti lääne suunas. Meie väed on Königsbergi ja Oderiäärse Frankfurti all, Stettini lähisel ja teel Berliini. Maailmas pole jõudu, mis suudaks päästa hukkamisest hitlerlikku Saksamaad.

Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee sekretäriks

sm. KAROTAMM'ile

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehele

sm. VARES'ile

Eesti NSV Rahvakomissari Nõukogu esimehele

sm. VEIMER'ile

Tartumaa töötava talurahva esindajad, kogunedes kühlele nõupidamisele 1945. aasta kevadkülvit ettevalmistamise läbiviimiseks, saavad Teie Tartumaa töötava talurahva nimel palva tervituse.

Uhkustundega märgime ära oma lubaduste täitmise, millised andame Teile eelmisel nõupidamisel.

Me oleme, vaatamata suurle raskusele viljapekku- tõe teostamisel, täitnud enne tähtaega riikliku vilja- varumispiaani.

Samuti lõpetas meie maakond nelil päevil 1945. a. metsaveotööde I kvartali plaani täitmise ning jätkame kahestamatult plaani ületamist.

Kuid põlvipäimisel me arvestame ka oma töde lubamatult suuri puudusi, eriti kevadiste külvitööde ette- valmistuse osas.

Lubamatult hooletult oleme suhtunud viljapekku- tõe lõpetamisel Ema- ja Võtjärve äärses rajoonides, mistõttu maakonnas on üle 15% vilja maadandamata.

Meie maakonnas on tehtud suuri vigu ENSV RKN ja EK(b)P KK määruse nr. 380 täpsel täitmisel.

Meie viimase küll kiiresti ja eeskujulikult läbi rahva- vaenlaste paljastamise valla rahva võitluse, samuti nende varade arvele võtmise, kuid sellele ei järgnenud küll- lalt kiire ja asjalik varanduste jaotamine ja ülesandmine, mistõttu meie hobulaenuvõtmise ei ole küllaldaselt rakendatud, veokite. Samuti on põllutööstuse paljudes kohtades alles rahva vaenlastelt ära võtmata. Lubamatult mahajäetud on ennastalgajate ja kehvikute abistamine metsamaterjali soetamisel hoonete püstitamiseks, eriti metsametnikkonna bürokraatliku suhtumise tõttu.

Maakonna Täitevkomitee Maosakond ei ole küll- daselt juhtinud ja kontrollinud hobulaenuvõtmise ja eriti masina-tractorijaamade tööd, mistõttu trakto- rite ja põllutööstuse remont on korraldatud väga hal- vasti ja hilinemistega antud tähtaegadest.

Kõiki puudusi põhjalikult arutand, meie, Tartumaa valdade töötava rahva esindajad, otsustame:

1. Lubamatult hilinenud viljapekku- tõe kiire lõpe- tamine hiljemalt 1. märtsiks 1945. a. võtta oma esimeseks ülesandeks.
2. Eesti NSV RKN ja EK(b)P KK määruse nr. 380 täitmise aluline kontrollimine kõigis valdades lõpetada hiljemalt 25. veebruariks 1945. a.
3. Selgitada igas vallas, kuipalju leidub veel maata või vähese maaga talupoegi ning kindlustada nende kiire maasaamine riiklikust maatagarast.
4. Lõpetada 25. veebruariks 1945. a. kõigis mets- konnis metsaveoplaanide täitmine kõigi sortimendide osas ning vähemalt 10%-liselt ületada see samaks kuupjävaks.

Lõpetada 23. veebruariks 1945. a. kvartali metsa- raie- plaan ning kindlustada plaani tunduvalt ületamist, eriti sõjaliselt tähtsate puuliikide osas.

NSVL Rahvakomissari Nõukogu, NSVL Kaitse Rahvakomissariaadilt ja ÜK(b)P Keskkomiteelt

NSVL Rahvakomissari Nõukogu, NSVL Kaitse Rahvakomis- sariaat ja ÜK(b)P Keskkomitee teatavad sügava kurbusega, et 18. veebruaril surni võitlusväljal Ida-Preisimaal saadud raske haava tagajärjel Valge-Vene 3. rinde vägede juhataja armeekindral Ivan Danilovitš Tšernjajhovski, bolševistliku partei ustav poeg ja üks paremaid Punaarmee juhte.

Sm. Tšernjajhovski näol kaotas riik ühe andekaima noore väejuhi, kes on esile tõusnud Isamaasõja käigus.

Armeekindral I. D. Tšernjajhovski matused toimuvad Viinluse linnas, armeekindral Tšernjajhovski vägede poolt saksa röövval- lutajast vabastatud Leedu Nõukogude Vabariigi päälinnas.

Matusekulud on võetud riigi kanda. Armeekindral I. D. Tšernjajhovski mälestus jäädvustatakse mälestussamba püstitamisega Viinluse linnas.

Leedu NSV Rahvakomissari Nõukogu ja Leedu K(b)P Keskkomiteelt

Leedu NSV Rahvakomissari Nõukogu ja Leedu K(b)P Keskkomitee teatavad sügava kurbusega, et 18. veebruaril surni raske haava tagajärjel võitlusväljal Ida-Prei- simaal 3. Valge-Vene rinde vägede juhataja armeekindral Dani- lovitš Tšernjajhovski, bolševistliku

partei ustav poeg ja üks parimaid Punaarmee juhte.

Mälestus andekast väejuhust sm. Tšernjajhovskist jääb igaveseks elama leedu rahvas, kelle vabaastami- seks ta andis kõik oma jõu ja tead- mised.

NSVL Rahvakomissari Nõukogus

Rindel langenud armeekindral Ivan Danilovitš Tšernjajhovski perekonna kindlustamine NSVL Rahvakomissari Nõuko- gu määrusega:

1. Anda ühekordset toetust 125.000 rubla suuruses sm. I. D. Tšernjajhovski perekonnale, mis koosneb: naisest Anastaaja Grigorjevna

Tšernjajhovskajast, tütrest Neonila- st ja pojast Olegist.

2. Määrata sm. I. D. Tšernjajhovski perekonnale personaal- pension järgmises suuruses: naisel A. G. Tšernjajhovskajale — 2000 rubla kuus eluajaks, tütar Neonilale ja poeg Olegile — kummalegi 1000 rubla kuus nende õppimise lõpeta- miseni.

Läkitus NSVL välisasjade rahvakomissarile V. M. Molotovile Ameerika Ühendriikide riigisekretärit hr. Ed. Stettiniuselt

Ma ei saa lubada, et päev lõpeks, ilma et ma oleksin avaldanud kiiresti Teile oma sügavat tänu väga sõdamõitu vastuvõtu eest, mida Teie ja Teie valitsus minule ja mu kaas- töötajatele Nõukogude Liidus lahkete osaka saada. Kõigile meile oli see sündmus kõige meeldimavama ja väärtuslikumaks järjeks meie loovale ja lähedasele koostööle ajaloolisel Krimmi konverentil.

Enda poolt isiklikult tahan kor- rata seda, mida ma ütlesin tänna hommikul lahkudes lennuväljal: Ma teadsin uue sõbra. Ma loodan sõbra- likku ja lähedase koostöö jätkumisele Teiega sõjas ja rahus. Loodan väga omada su tervitada Teid Californias.

Sõdamõitu isikliku tervitusega
E. R. Stettinius

ÜK(b)P Keskkomitee ja NSVL Rahvakomissari Nõukogu tervitus Nõukogude Liidu Marssalile sm. S. K. Timoshenkole

ÜK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissari Nõu- kogu tervitavad Teid, üht Punaarmee silmapaistvamat väepäälikut ja Nõukogude Liidu relvastatud jõude organiseerijaid Teie viie- kümenda sünnipäeva puhul.

ÜK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissari Nõu- kogu soovivad Teie tervist ja jõudu edasiseks viljakaks tööks meie kodumaal vanguks.

Üleilmailise Kommunistliku (bolševikkude) Partei Keskkomitee
NSV Liidu Rahvakomissari Nõukogu

I. D. Tšernjajhovski

Pärast võitlusväljal Ida-Prei- maal saadud raske haava surni ar- meekindral Ivan Danilovitš Tšern- jajhovski.

Kogu Nõukogude rahvale on seltsi- mees Tšernjajhovski tuntud kui Isamaasõja kangelane ja Punaar- mee väljapaistev väejuht.

18. eluaastast alates teenib sm. Tšernjajhovski pidevalt Puna- armee ridades, tehes läbi tee rühma- komandörist divil- ja korpusko- mandöri Punaarmee suurtüki-, tan- ki- ja laskurväes. 1942. a. määrati sm. Tšernjajhovski armeekindrali kohale ja 1944. a. rinde vägede ju- hatajaks.

Tema võitlusteel Isamaasõja ajal armee juhatajana ja rinde juhata- jana Nõukogude—Saksa rinde kõige aktiivsemale sõjakuude märgib võidu- kas päälitule Voronezhist Tarno- polini ja Orsat Königsbergini.

Sm. Tšernjajhovski nimi on mär- gitud paljudes kõrgema Ülemjuhata- ja Nõukogude Liidu Marssal seltsi- mees Stalini käskkirjades Puna- armee lahingutegevuse käigule vaat- tavat.

Nõukogude valitsus on sm. Tšern- jajhovskile kõrvuvalt määranud kõr- gemal astusel: kahekorde Nõu- kogude Liidu kangelase nime, nelil Punalipu ordenit, Bogdan Hmel- nitki I järgu ordeni, Kutuzovi I jär- gu ordeni ja kaks Suvorovi I järgu ordenit.

Isamaasõjas oma vaprate tegu- dega võitluses Nõukogude kodumaa võidu eest väljapaistnud sm. Tšern- jajhovski on ära teeninud Nõukogu- de rahva ja kogu Punaarmee sü- gava austuse.

Ennastalgavalt andunud Lenin- Stalinil partel ettevõttele, andis Tšernjajhovski täielikult ning lõpu- ni kogu oma elu Punaarmeele ja Nõukogude kodumale.

See, mille eest võidukalt võitles armeekindral sm. Tšernjajhovski, jääb igaveseks elama.

Zukov, Vassiljevski, Vorosilov, Timošenko, Budjonõi, Sha- pošnikov, Bulganin, Shterba- kov, Antonov, Govorov, Bag- ramjan, Makarov, Hohlöv, Rokossovski, Konev, Petrov, Malinovski, Tolbuhhin, Voronov, Hrulev, Jakovlev, Fedo- renko, Novikov, Vorobjev, Pe- rešepkin, Shtemenko, F. F. Kuznetsov, Goltikov, Smoro- dnov, Pokrovski.

Nõukogude Informbüroo teateid

20. veebruaril operatiivteate

remad asulad Münsterwalde, Halldorf, Lalkau, Jaszczersk, Kasparus, Gross-Schillewitz, Hagenort.

Grudziadzi (Graudenz) lin- nas jatkusid võitluses sissepiira- tud garnisoni hävitamiseks.

Brandenburgi provintsis vallu- tasid meie väed päätungivõit- luses linnad Crossen, Bobers- berg, Christianstadt ja hõivasid ühtlasi üle 80 asula, nende hul- gas suuremad asulad Alt-Rehfeld, Neuendorf, Lindenheim, Sche- geln, Daube, Laubnitz, Gurkau, Marsdorf, Burau. 9. veebruaril vangistati selles rajoonis üle 1000 saksa sõduri ja ohvitseri.

Breslau rajoonis jatkusid võit- lused linnas sissepiiratud vaen- lase rühmitise hävitamiseks.

Tsheehoslovakkia territoori- umil Lutshenecl linnast loode

pool, tegutsedes Karpaatide piir- konna metsarikka ja mäglise maastiku raskeis tingimuses, hõi- vasid meie väed üle 60 asula, nende hulgas suuremad asulad Skijarowo, Dubravi, Detva, Krivany, Drugajove, Stara Huta, Tšervena.

Doonau põhjakaldal Komarno linnast ida pool tõrjusid meie väed edukalt vaenlase jalaväe ja tankide tugevad rünnakud. 19. veebruaril purustati ja hävi- tati selles rajoonis 60 sakslaste tanki.

Rinde teistes lõikudes — luure- tegevust ja paiguti kohaliku täht- susega võitlus.

19. veebruaril purustati ja hävi- tati kõlgi rindeil 206 sakslaste tanki. Ohuvõitlusis ja lennuki- tõrje-kahurväe poolt tulistati alla 109 vaenlase lennukit. (Järg 4.lk.)

20. veebruaril tõrjusid meie väed Semlandi poolsaarel vaen- lase jalaväe ja tankide rünnakud, kes püüdis hoolimata suurtest kaotustest läbi murda Königs- bergist läände Pillau suunas. Samal ajal Königsbergist edela pool surusid meie väed pilramis- rõnga sakslaste sissepiiratud Ida- Preisimaa rühmitise ümber ja vallutasid asulad Albenlanck, Nemrlitten, Kanditten, Guten- held, Eichholz, Gollau, Packhau- sen, Borchersdorf. Võitlusis 19. veebruaril rajoonis Königs- bergist lääne ja edela pool pu- rustati ja hävitati 70 sakslaste tanki ja vangistati üle 600 vaen- lase sõduri ja ohvitseri.

Danzigist lõuna pool meie väed tungides edasi piki Visla läänekaldale, hõivasid võitlustega üle 50 asula, nende hulgas suu-

Nõukogude Informbüroo teateid

(Aigus 1. lk.)

Semlandi poolsaarel vaenlane uuedas katset läbi mürda Königsbergi linnast lääne pool. Toetatuna tankidest, asusid saksa jalaväe tugedavad jõud rünnakule. Kogu päev kestis rasked võitlused. Kitsas lõigus laskis vaenlane välja kümneid tuhandeid mürske ja miine. Tõrjude vaenlase rünnakud, hävitasid nõukogude väeasid üle kahe tuhande saksa sõduri ja ohvitseri.

Königsbergist edela pool ületasid N. koonidise väeasid võitlustega Stradicki jõe. Teostades sõõstrünnaku, lõikasid nõukogude võitlejad läbi Zinteni linnast Frisch Haffi lahe rannikule viiva raudtee. Teises lõigus hävitati Packerhauseeni asula — maanteede-sõlm-punkti. Meie väed, kes ületasid üle Passargi jõe, jätkasid sillapää laendamisest jõe idakaldal. Rohkearvulised vaenlase vasturünnakud tõrjuti tagasi, tekitades vastaste suuri kaotusi. Sakslasi võeti 36 kabitrit ja miinipildijati, 70 kuulipildijati, 115 autot ja teisi trofideid.

Danzigist lõuna pool liikusid meie väed võitlustega edasi. Piki Visla läänekallast püüeti tungida nõukog. väeasid mürdsid sakalaste vastupanu ja vallutasid tugevasti kindlustatud Münsterwalde asula, mis asetseb 65 km Danzigist lõuna pool. Teises lõigus tõrjuti meie jalaväelased sakslaste suures astulast ja raudteesõlm-punkti Slachstast, mis asetseb 8 km Czeraki linnast kagu pool.

Grudziadzi (Graudenz) linnas piidasid meie väed võitlust vaenlase sise-päritatud garnisoni hävitamiseks. Kantsides ja kindluses püüvad saksa väeasid osutavad visa vastupanu. Nõukogude rünnakud tungisid vallutasid tulistuspunkti ja tungisid kindluse. Võitluspäeva jooksul hävitati ligi 1500 hiliterlast, 9 tanki ja 30 vaenlase kabitrit.

Brandenburgi provintsis jätkasid meie väed püüetungi. Sõõstrünnakul vallutasid Crosseni linn — vaenlase tähtsate kaite-tugipunkti. Crosseni linn asetseb Boberi jõe suubumiskohal Oderisse. Arendades edukust, liikusid

meie väed 15 km edasi. Teised meie väeasid visade võitluste järel tõrjuti sakslased Bohersbergi linnast ja peavad võitlust Gubeni linnast ida pool asetsevas metsades. Hävitati tüütlasi Christianstadt linn. Selles rajoonis purustati vaenlase väeasid, kes püüsid anda meie vägedele 1800 tüütti. Hävitati 32 tanki ja üle 1000 saksa sõduri ja ohvitseri. Vaenlase rühma rünnakud hävitasid metsadesse.

Major Shabalini laakurpataljoni võitlejad ründasid suurt autokoloni vaenlase jalaväega. Agedas kokkupõrkes vaenlase kolonn purustati. Hävitati peaaegu pataljoni hiliterlast. Teises lõigus major Rudenko tankitõrje-divisjoni laakurväelased, tõrjude vaenlase vasturünnakud, põletasid 3 tanki, 5 soomustranspordit ja hävitasid üle 100 saksa sõduri ja ohvitseri. Reamees tankitõrjaja Kirjenko tulistas alla tankitõrjepüstiga saksa lennuki.

Ukraina 1. rinde vangistatud ohvitserid teatavad saksa vägede suurist kaotusest. Vangistatud 10. motoriseeritud diviisi operatiivkonna ülem major Wolfgang Schaal ütendas: „Vene püüetung ületab kõik senini ettevetatud suuremad sõjalised operatiivsiinid. Keegi meist pole midagi arvanud näinud. Pidasime oma võimsat ja sügavast esheloneeritud kaitses juurdepääsetamatuks ja purustatamatuks. Meie lõigus seisid lõõgivalmis servis 16-s ja 17-s tanki-nõu 10-s ja 20-s motoriseeritud diviis. Kuna jalavägi ei suutnud takistada vaenlase survet, tuli kohe paisata võitluse reservid. Vene väed mürdsid kaitselinnast läbi ja tõrjuti sakslased läände. Jätkasid taganevad väeasid, piirasid nõukogude tankistid nad sisse ja purustasid. Samasugune saatust tabas ka teisi väeasid. Ellujäänud sõdurid valguisid laiali. Mina püüdsin diviisi komandöri kolonel Valiga liikuda läände. Lõikusime vaid õõsti, päeval end peites. Seitsme ööga makasime kümneid kilomeetreid, kuid rinne liikus veel kiiremini. Kaheksandal päeval, kus vaenlased võtsid meid vangis, saime teada, et viibime kaugel rindest sügavas tagalas.“

Sõjategevusest Lääne-Euroopas

London, 20. 2. (TASS). Liitlaste ekspeditsioonivägede ülemjuhataste staabi teadaanded öeldakse: Saksamaal, Reini ja Maasi jõe vahel jätkusid vihased heitlused M o y l a n d i piirkonnas kus liitlaste väed liikusid mõnevõrra edasi Kalkari suunas. Liitlaste väed astusid samuti G o c h i ja, hoolimata vaenlase vihasest vastupanust, puhastasid peagu täiesti linna.

E c h t e r n a c h i s t loode-pool (Luksemburgis) puhastati vaenlase kat kaasutatud punkti. B o l e n d o r f i s t loode pool tõrjuti mitu vaenlase vasturünnakut. Echtermachiist ida pool asuvad liitlaste väed ühe miili kaugusel M i n d e n i s t.

R e m i c h i s t kagu pool. M ü n z i n g e n i ümbruses jõudsid liitlaste väed miili võrra edasi. F o r b a c h i lähikonnas liitlaste väed hävitasid E t i n g e n i ja

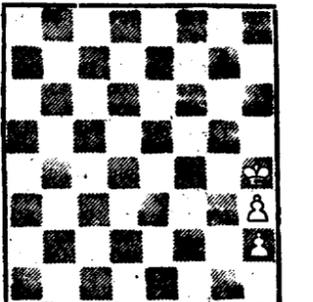
E t z l i n g e n i, kusjuures vaenlane kandis suuri kaotusi. S a a r g e m ü n d i s t põhja pool aeti vaenlane välja A n e r s a c h e r i linnast, kus liitlaste väed ületasid S a a r i jõe. Edasi ida pool hävitasid liitlaste üksused F r a u e n b e r g i ja F o l p e r s w e i l e r i.

London, 20. 2. (TASS). Liitlaste Vahemere-tandre sõjajõudude staabi teadaanded öeldakse, et Itaalia Pistoja — B o l o g n a maanteest lääne pool asetsevas mägiastikus, parandasid 5. armee ameerika üksused oma positsioone. Teistes 5. ja 8. armee rindeõhukes toimus aktiivne luuretegevus.

Liitlaste strateegiliste õhujõudude koosseisu kuuluvad raskepommikate koondised ründasid hävitajate saatel juba seitsemendat päeva järjest kommunistiarmee Viini piirkonnas. Teised raskepommikate koondised sooritasid rünnaku sadamaehitistele Põhja-Itaalias.

Malenurk

Ülesanne nr. 3
Koostanud N. Grigorjev
1. astm. „64“ 1936

Valge: Kb4, E:h2, h3(3)
Must: Ke2, Eg7(2)
Valge käigul võib ab

Ülesanne nr. 2 lahendus — seis:
Kg6, Vd1, Oel Rgl(4), Ke4, E:e5, g(3), 1. Oe6! g3, 2. Vd2, g2, 3. Kg5, Ke3, 4. Kf5+ matt.

Õppige vankri lõppmänge

Käsitame siin üht Rich. Reti lõppmängu, mille lahenduse idee tuleb leida juba esimesel käigul. Valge: Ka4, Vbl, E:b7, g6(4); must — Kb8, Vf8(2). Valge käigul võib ab. Esialgu tundub, et kõik käigud nagu viiksid võidule, ja see just raskendabki õige jätku leidmist.

Vaatleme siis lähemalt neid näilike võidujärke: 1. Ka5 viib ainult viigile, näit.: 1... Vf2, 2. Vgl, Vf8; 3. Ka6 (kui 3. Kb6, siis Vf1), Vg8, 4. g7, Vg7 või 4. Kb5, Kb7, 5. Ke5 Ke7, 6. Kd5, Kd7 7. Ke5, Ke7 8. Kf5,

Vastukajad välismaal kolme liitlasriigi juhi Krimmi konverentsile

AUSTRALIAS

Sidney, 14. 2. (TASS). Kõik ajalehed avaldasid teate Krimmi konverentsi esimestel lehekülgedel suurte pääkirjadega. Ajaleht „Sun“ kirjutab oma juhtkirjas: „Krimmi konverentsi tähtsust ei saa küllalt hinnata, kui võrre ta otsustel põhjeneb ülemaailmne julgeolek tulevaste põlvkondade.“

„Suure kolmiku“ kohtumine,“ kirjutab „Sydney Daily Telegraph“, „on hajatunud paljud kahtlused. Stalin, Churchill ja Roosevelt on andnud uue tõendi sellest, et nende poolt juhitud maad töötavad koos Saksamaa purustamiseks ja uue korra järeleandmiseks, tsiviliseeritud maailmas.“

Austraalia peaminister Curtin ütles eritaandes: „Kommünikee, mis on avaldatud pärast kolme riigi konverentsi, määrab Saksamaa saatuse. Loen seda kommünikeed täiesti põhjalikult ning tõendavaks, et maksimum tähelepanust on kinnitud operatsioonidele Saksamaa vastu ning kolme suurriigi ressursside maksimaalsele ärakasutamisele ja sõjaliste pingutuste täielikule koordineerimisele. Loomulik, et edasi kommünikees märgitakse ära kava, kuidas Saksamaa valitseda pärast natslikku armee kapitulatsiooni.“

Tervitan asjaolu, et konverents rahvusvahelise rahu ja julgeoleku organisatsiooni loomise küsimustes kutsutakse kokku San Franciscos.“

Uhes sellega teatas Curtin, et ülemaailmse julgeoleku kindlustamiseks on vaja Jaapani purustamine Viaksel ookeanil ja Hiinas.

PRANTSUSMAAL

Paris, 14. 2. (TASS). Agentuur France Presse teatab, et eilsed sõlmed võtsid Krimmi konverentsi tulemused vastu suure rahuldustunnetega. Nagu „Le Soir“ kirjutab, „asetab Krimmi konverents Prantsusmaale uuesti ning lõplikult suure maailmariigi astmele.“

Kuid mõned lehed heidavad kommünikeele siiski ette selguse puudumist Prantsusmaa positsiooni suhtes. Nii öeldakse „Mondel“ juhtkirjas: „Otsused ei omista Prantsusmaale nähtavasti veel seda kohta, mis ajakirjanduse ja paljude liitlasriigi-tegelaste sõnade järgi talle ilmselt kuulub.“

ITAALIAS

Roma, 13. 2. (TASS). Kommünikees Krimmi konverentsi otsuseid, kirjutab itaalia ajaleht „Momento“, et need otsused on nurgakivi, millele ehitatakse Euroopa rahvaste liidu hoone. Kolm riiki suutsid saavutada täieliku üksmeelse Euroopa võib olla kindel rahu ja julgeoleku järeleandmisele, sest Suurbritannia, Venemaa ja Ameerika on saavutanud taastamise kavade gütes üksmeelse.

Itaalia Üldise Töökonföderatsiooni häälkandja „Lavoro“ kirjutab: „Krimmi deklaratsioon on suure ajaloolise, aga ka suure poliitilise tähtsusega dokumentiks. Ta peegeldab kõigi rahvaste, — kelle üksiks sooviks on elada rahu ja kasutada vabadust — vabaduse eest võitlevate maade üllaimaid ning õilsaimaid igatsusi.“

PPS pääsekretär Matuszewski Krimmi konverentsi otsustest Poola küsimuses

V ar s s a v i, 14. 2. (TASS). Kommünikee kolme liitlasriigi juhtide — Stalini, Roosevelti ja Churchilli — konverentsi lõppemise kohta võeti kõigis poola avalikkuse ringkondades vastu suure rahuldustunnetega.

Kommenteerides Krimmi konverentsi otsust Poola suhtes, märkis Poola radio, et see otsus on demokraatliku Poola suureks võiduks.

PPS (poola sotsialistliku partei) pääsekretär Matuszewski ütles, et oma õul kogu hiliterlasti vastu peetava võitluse raskust talunud kolme riigi — NSVL, Inglismaa ja Ameerika Ühendriikide — juhtide kommünikee tunnustab demokraatliku Poola vabariigi praegust ajutist valitsust de facto, kuid nõuab selle koosseisu laiendamist demokraatlike elementide juurdetõmbamisega siseriigist ja välismaalt.

Rahvusliku Vastupanu Nõukogu loomine Belgias

Paris, 16. 2. (TASS). Agentuur France Presse annab edasi, et Belgia regent kirjutas 1. veebruaril allale dekreedide Rahvusliku Vastupanu Nõukogu loomise kohta. See nõukogu ühendab kõigi Belgia vastupanu-liikumise

ITAALIAS

Roma, 13. 2. (TASS). Kommünikees Krimmi konverentsi otsuseid, kirjutab itaalia ajaleht „Momento“, et need otsused on nurgakivi, millele ehitatakse Euroopa rahvaste liidu hoone. Kolm riiki suutsid saavutada täieliku üksmeelse Euroopa võib olla kindel rahu ja julgeoleku järeleandmisele, sest Suurbritannia, Venemaa ja Ameerika on saavutanud taastamise kavade gütes üksmeelse.

Itaalia Üldise Töökonföderatsiooni häälkandja „Lavoro“ kirjutab: „Krimmi deklaratsioon on suure ajaloolise, aga ka suure poliitilise tähtsusega dokumentiks. Ta peegeldab kõigi rahvaste, — kelle üksiks sooviks on elada rahu ja kasutada vabadust — vabaduse eest võitlevate maade üllaimaid ning õilsaimaid igatsusi.“

Demokraatliku Poola territooriumi laiendamise „kolme-konverentsi“ otsuse kohaselt põhja ja lääne poole. See tähendab, et vanad Poola maad antakse Poolale tagasi. See on suur võit. Teostub poola rahva igatsus.

„Kolme-konverentsi“ otsused,“ ütles Matuszewski, „tehti meie, poolakate, osavõetult. Kuid ma tahan öelda, et ka meie osavõetult poleks saanud paremat teha; me ei oleks midagi paremat tahtnudki.“

meie väed 15 km edasi. Teised meie väeasid visade võitluste järel tõrjuti sakslased Bohersbergi linnast ja peavad võitlust Gubeni linnast ida pool asetsevas metsades. Hävitati tüütlasi Christianstadt linn. Selles rajoonis purustati vaenlase väeasid, kes püüsid anda meie vägedele 1800 tüütti. Hävitati 32 tanki ja üle 1000 saksa sõduri ja ohvitseri. Vaenlase rühma rünnakud hävitasid metsadesse.

Major Shabalini laakurpataljoni võitlejad ründasid suurt autokoloni vaenlase jalaväega. Agedas kokkupõrkes vaenlase kolonn purustati. Hävitati peaaegu pataljoni hiliterlast. Teises lõigus major Rudenko tankitõrje-divisjoni laakurväelased, tõrjude vaenlase vasturünnakud, põletasid 3 tanki, 5 soomustranspordit ja hävitasid üle 100 saksa sõduri ja ohvitseri. Reamees tankitõrjaja Kirjenko tulistas alla tankitõrjepüstiga saksa lennuki.

Ukraina 1. rinde vangistatud ohvitserid teatavad saksa vägede suurist kaotusest. Vangistatud 10. motoriseeritud diviisi operatiivkonna ülem major Wolfgang Schaal ütendas: „Vene püüetung ületab kõik senini ettevetatud suuremad sõjalised operatiivsiinid. Keegi meist pole midagi arvanud näinud. Pidasime oma võimsat ja sügavast esheloneeritud kaitses juurdepääsetamatuks ja purustatamatuks. Meie lõigus seisid lõõgivalmis servis 16-s ja 17-s tanki-nõu 10-s ja 20-s motoriseeritud diviis. Kuna jalavägi ei suutnud takistada vaenlase survet, tuli kohe paisata võitluse reservid. Vene väed mürdsid kaitselinnast läbi ja tõrjuti sakslased läände. Jätkasid taganevad väeasid, piirasid nõukogude tankistid nad sisse ja purustasid. Samasugune saatust tabas ka teisi väeasid. Ellujäänud sõdurid valguisid laiali. Mina püüdsin diviisi komandöri kolonel Valiga liikuda läände. Lõikusime vaid õõsti, päeval end peites. Seitsme ööga makasime kümneid kilomeetreid, kuid rinne liikus veel kiiremini. Kaheksandal päeval, kus vaenlased võtsid meid vangis, saime teada, et viibime kaugel rindest sügavas tagalas.“

Suur-Britannia peaministri hr. Churchilli avaldus

Lahkudes Nõukogude Liidust avaldas Suur-Britannia peaminister hr. W. Churchill Krimmi lennukivälja kinokroonika mikrofonil ees järgmist:

„Kindralpolkovnik Jermatshenkov, Vene armee ning õhujõudude ohvitserid ja sõdurid, Kuningriigi õhujõudude ohvitserid ja sõdurid, kes on kogunenud siia.

Sellest ajast alates, kui kaksteist päeva tagasi maandumise sellel lennukiväljal sõja läbi laostatud Krimmis, on maailmas toimunud suure sündmus. Kolme suurriigi kindel sõprus ja koostöö leidsid kindlamat ja autoriteetsemat avaldamist kui kunagi varem. Nüüd seisab meil ees astuda vaenlase maa südamesse ja purustada igaveseks võigas natsistlik ühriannia, mis ähvardas takistada inimsoo liikumist edasi, tema edasist progressi. Vaenlane oli asetanud tõkkeid sellele teele ja kõik meie rahvad ühiselt — meie kolm rahvast ja paljud teised maailma rahvused — purustasid need tõkkeid. Kogu selle võitluse eesotsas omandasid Nõukogude armeed kustumatu kuulsuse. Meie kõik kohustusime töötama ühiselt pärast selle sõja lõppemist selleks, et kindlustada laiale rahvahulkadele õnnelikuma elu ja häälolu kasvu igas riigis, selleks, et rahvused saaksid võimaluse elada

rahus, kartmata enam alutat agressiooni, julma agressiooni, kindmata kuunagi enam sõjaraaskusi. Meie ees on avanenud väljavaated. Pühendagem siis selle saavutamiseks meie ühendatud pingutused, meie kindlad kavatsused, meie väsimatu elulise energia.

Olen rõõmus, et oleme täna kõik siia kogunenud, ja et Kuningriigi õhujõudude allilaua-el, kes siin teiega koos viibis, oli võimalus tundma õppida, mida kujutab endast tõeline vene külalislahkus.

Need on seemned saagiks, mille tulevikus lõikavad teised sugupõlvad. Need sugupõlvad kasutavad oma isade praeguste pingutuste vilja.

Ma tänan teid kõiki ja lahkudes Venemaalt, vene vaprust tõttu hundanest vabastatud uuestisündinud Krimmist, lahkudes Nõukogude territooriumilt, avaldan teile kõigile ja teie juhtidele, eriti aga teie suurele juhile, Kõrgemale Ülemjuhatajale Marssal Stalinile, tänu ja vaimustust võrra vene rahva ja tema armee üle, mida tunneb briti rass, kes on laiali paisatud kogu maailmas, kõigi ookeanidel ja kõigis maailmajaguades. Meie palvetame, et vene rahvas kunagi enam ei peaks taluma raskeid katsumusi, milledest ta saarase auga on välja tulnud.“

Ameerika ääkirjandus armeekindral Tshernjakhovski surmast

New-York, 20. 2. (TASS). Ajalehed avaldasid silmapaistval kohal teade armeekindral I. D. Tshernjakhovski surmast lahinguväljal saadud raske haava tagajärjel. Samuti publitseerivad ajalehed biograafilisi andmeid Tshernjakhovskist, tõstes esile eriti tema silmapaistvaid sõjalisi teeneid. „New-York Timesis“, „New-York Herald Tribune'is“ ja paljudes teistes ajalehtis on ära toodud I. D. Tshernjakhovski pildid.

Ameerika lennuk rünnaku tulemused Tokiole ja Yokohamale

London, 20. 2. (TASS). Nagu annab edasi Reuteri agentuur, ameerika lennukid, mis ründasid 16. ja 17. veebruaril Tokiot ja Yokohama, löid õhuvõitluses alla 322 jaapani lennukit ja hävitasid 137 lennukit maapinnal. Edasi upu-

tasid ja vigastasid ameerika lennukid 57 jaapani laeva.

Tokiole teostatud õhurünnakus kaotas ameerika lennugäli 49 lennukit. Ükski ameerika laevadest ei saanud vigastada.

TEATER

Ritkik teater „Vanemuine“ Reedel, 23. veebr. kell 19 „CAR MEN“; laupäeval, 24. veebr. kell 19 „KIREV KAVA“; pühapäeval, 25. veebr. kell 14 „JENUS“; kell 19 „GARREN“.

Kassa avatud kl. 17-14 ja 17-10.

TEADAANDEID

Asutise ja ettevõtte raamatupidajale.

Tartu Tsentraalhoiukassa teeb teatavaks, et k. a. veebruarikuuga lõneb 3-nda sõjalaenu realiseerimine. Viimane osamakside kinnipidamine tellijailt toimub nende veebruarikuu 2-se poole paigast. Sel puhul tuleb tellijaille välja anda tellitud ja tasutud summa esst obligatsioon. Palume aegsasti end varustada obligatsioonide avansi-ga Tartu Tsentraalhoiukassast. Ees-ni asutised, kes 1944. a. jooksul 3-nda sõjalaenu obligatsioonide tellisid Leningradi kaudu, saavad need Tallinna Tsentraalhoiukassast. Tartu Tsentraalhoiukassa.

„NÕUKOGUDE ÕPETAJA“

ENSV Hariduse Rahvakomissariaadi ja Haridus- ja Kunsttööliliste Ametiühingu häälekandja

Ilmub 1 kord nädalas, igal reedel. Tellimishind aastas 10 rbl 20 kop. Üksiknr. 20 kop. Tellimused algusega 1. jaanuarist 1945 võetakse veeli tähtsusele. Tellimusi võtavad vastu kõik postiasutised.

Kirjastaja ENSV RK Ajalehete Kirjastus.

MÜÜAKSE

Odavasti müüa või kuuveetud vastu vahetada korras puuvoodi, kummut, randabi ja riidekapp. Veski t. 11-1-a. Samre.

Müüa valge sildkleit. Koidu tän. 9-8, kl. 15. M. Sirol.

Müüa sõõgikartuleid. Mäe tän. 9-16. Torga.

KADUNUD

6. veebr. kaotatud Ernst Rudolf Kaarli p. Grossi nimelised dokumendid. Leidjad dokumendid tuua Tartu Miilitsa-jaoskonna passilauda Kompanil 10. Gross.

Kadunud vasakukäe rohelis-valgekirja labakinnas. Ausai leidjad palun tuua Fortuuna tän. 5-6. Rohumaa.

OSTETAKSE

Soovin osta 6. või 2. v. ukum-laantrü. Teateld saab tähtvate tän. 20-a-2. Soome.

Soovin osta või heintu vastu vahetada lohma või õhvakese. Teat. Sõbra t. 52. Lillemet.

TÖÖOTSIMISED

Vikunud koorejaama juhataja vajab vastavat kohta aurujõul töötavasse koorejaama. Tunneb kõiki plima-talltuse puutuvaid töid. Teateld Võisku-Kaavere p.-ag. nr. 144. Toom.

ANDRES TEGOVA

sünd. 17. VII 1862
surn. 18. II 1945

Mälestavad leinas naine, lapsed, lapselapsed ja omaksed.

Matmine Võnnu vanale kalmitule 25. II 45 kell 13.

HELENE ILMATSALU

Leinavad

kaaspoeg ja kaas-tütred perekonda-daga.